

מַעֲנֵי לְעֵינַי*

XVII. הַצֹּרֶךְ הָאֶחָד וְהַמֵּיחָד.

ומיותר נעשה עם-ישראל בכל-מקום. תפקידו בתור מתווך נסתיים. או שאין צורך בתיווך (הקולקטיבים, הקואופיראטיבים והקורפואציות), או-שיש מתווכים קרובים ממנו אל הזקוקים לתיווך. הוא מוכרח, איפוא, להיזקק לפרודוקטיביזאציה - לפנות אל עבודת-האדמה והתעשייה. ואולם כאן שוב יהא מיותר: הרי האכרים והפועלים העיקריים סובלים מחוסר-פרנסה וחוסר-עבודה - והיהודי יבוא להוסיף עליהם? -

וכך תכבד מלחמת-הקיום על היהודי שבעתים. ואף הטמיעה לא תועיל: גרמניה ההיטלרית תהא דוגמה טובה גם לעמים אחרים וארצות אחרות שלא לתת ליהודים לעשות בתור מומרים לתיאבון מה שאין רוצים, שיעשו בתור יהודים.

נשאר ארץ-ישראל. המוצא האחרון והתקוה האחרונה. ואולם אף כאן תכבד המלחמה עד מאד. שהרי אם בארצות אחרות אפשר עוד להשפיע לפעמים על-ידי ההוכחה, שהיהודים מביאים תועלת לארץ-מגוריהם, שהרי הם גורמים שפע כלכלי לעיקריים ואינם נוטלים מהם כלום, לא תועיל ההוכחה זו בארץ-ישראל כלל וכלל: מנהיגי-הערבים (עד כמה שיש

העולם כולו עומד בפני שעת-הכרעה. שאפשר, תקבע את דמותה החדשה של האנושיות למשך מאות בשנים. מי שאינו מרגיש בזה אין לו חוש בשביל חידושים היסטוריים כבירים. דרדורי רעמים רחוקים ונצנוצי-בְּנָקִים על קצות-האופק מבשרים סערה איומה ומטרות-עזו. עוד מעט, עוד מעט ויתחוללו בעולם מהפכות ושינויים, שלא היו כמותם זה שנות-מאות הרבה ושאינן אנו מציירים אותם אף בדמיוננו. כמעט ודאי הוא, שתקופה אחת הולכת ומסתיימת לעינינו ותקופה חדשה הנה זה באה. דוגמת המאה הרביעית והחמישית לספירת-הנוצרים, שהעולם העתיק עדיין לא חלף בהן, אבל עמד לחלוף, והעולם החדש עדיין לא בא בהן, אבל קרוב היה לבוא. וגדולה ביותר תהא ההכרעה בעולם היהודי. אפילו העמים, שהם מחוברים לארצותיהם, לקרקע ההיסטורי שלהם, נתונים בסכנה בשעה הגדולה של הכרעה. וכמה מרובה סכנתו של עם מפורז ותלוש מן הקרקע, שכמעט בכל ארץ וארץ הוא תופס מקום קטן מן הראוי בכמות ומקום גדול מן האפשר באיכות! -

* עיין "ביתר", החוברות הקודמות.

כאלה) טוענים, שאפילו אם היהודים מביאים שפע לארץ-ישראל אין "העם הערבי" רוצה בטובתו של שפע זה כלל מפני שעל-ידי כך נעשים היהודים מעט-מעט רוב בארץ; והרי אילמלא כך לא יבנה כאן הבית הלאומי לעולם ולא יהא כדאי לבזבו כוחות ענקיים על ארץ קטנה ושוממה. — המלחמה תהא איפוא, קשה בארץ-ישראל לא פחות משהיא בארצות-הגלות, ואפשר, אף תכבד ממנה — בהבדל אחד: שבחוק-לארץ המלחמה היא בעד קיום אנושי-אזרחי עלוב ובלתי-שלם ובלא תקוה לנצחון ממש, ואילו בארץ-ישראל המלחמה היא בעד קיום לאומי-מדיני הוגן ושלם ובתקוה מרובה לנצחון גמור.

ובכן — מלחמה קשה גם בגולה וגם בארץ. וכפי שאמרתי, המלחמה בארץ-ישראל תכבד יותר ויותר. אלינא נשכח, שיש לנו כאן עסק עם אומה פרימיטיבית וקנאית, שהרבה והרבה "מעוררים ונוקפים" מכל המינים מְזֻרְזִים אותה ומאמצים את ידיה להתנגדות עקשנית ותקיפה לכל פעולה יהודית בכל צורה שהיא מתוך שנאה ל"אויבי-המשיח" או ל"אויבי-הנביא", מתוך קנאה בהצלחתנו הכלכלית, מתוך פחד, שמא נהא הולכים ונעשים שליטים בארץ כשנגיע למדרגה של רוב-צבור בארץ קטנה ודלת-אוכלוסים זו, וכיוצא באלו.

וההרס העולמי הכללי יכול לסחוף בשטף-זרמתו את העם התלוש, הבלתי-מחובר-לקרקע, או המחובר לקרקעו הלאומי רק מעט לעת-עתה, ולהביא עליו, חס ושלום, כליה גמורה גם בחוק-לארץ, ששם נמצאים מיליונים של יהודים תלושים, וגם בארץ-ישראל, שבה יש רק רכבות של יהודים מחוברים לקרקע ההיסטורי.

ובמצב נורא ואיום זה — מהו הצורך האחד והמיוחד שלנו?

— להיות חזקים!

שלטון אין לנו, ממלכה אין לנו. אבל כוחה של אומה בת ששה-עשר מיליון יכול להתגלות בצורות שונות.

להיות חזקים — פירושו הוא: להתגבר על הרפיונות הנפשית ועל החולשה, שהפחד גורר אחריו. להפיר בהכרה ברורה את הסכנה, להציץ לתוך התהום — ולא להבהל ואף לא להתיאש. לגבר חיילים כגבורת-האויב ולהיות גדולים כגודל-הסכנה. והעיקר: לא להיות פשרנים ולהתרחק מוותרנות בלתי-מוצדקת.

ולהיות חזקים הוא, קודם כל, לשאוף לאחדות שבשלמות. חלילה לנו בשעת-הסכנה לחלק את נפשנו בין שתי תפיסות-עולם, לעשות קרע בנשמה הישראלית, שאפשר לא יתאחה לעולם. ניצחנו תמיד באחדות-התפיסה שלנו: אל אחד, עם אחד, לשון אחת, ארץ אחת ותקוה אחת. מעולם לא הודינו בשתי רשויות או באמונת-השילוש. מעולם לא חשבנו את האומה הישראלית למקובצת מקבוצות מדיניות או מכתות דתיות שונות. מעולם לא חשבנו, שהלשונות המדוברות בפנינו בעל-כרחנו הן לשונותינו הלאומיות, ושהארצות, שגלינו לתוכן בעל-כרחנו, הן מולדותינו הלאומיות. ושלמות זו צריכים אנו להמשיך בתוכנו, לא להתפייס למתבוללים, לא לוותר לממעטי-הדמות של הרעיון המדיני-הלאומי השלם ולא לעשות את הציוניות סניף לסוציאליזמוס, או לפאשיזמוס, או לאיזה "איסמוס" אחר שיהיה! —

ולהיות חזקים הוא, קודם-כל, לא לעשות כלום, שיכול להחליש את כוחנו, — כוח לאומי זה, שאנו צריכים לו כל-כך לשם

מלחמה באויבינו המרובים והאכזרים. ולפיקח חלילה לנו כיום לתת מקום בתוכנו למלחמת-מעמדות. חלילה לנו לעשות את האומה הנרדפת והמדולדלת גלחמת-לחמת-פנים בשעה שהיא מוכרחת כל-כך להלחם מלחמת-חוק. ואם הפילוג למפלגות הכרח הוא מטעמים אידיאולוגיים ואין להמנע ממלחמות דעות מפלגתיות, נעשה כמתקנות שבאומות בעלות רגש של שמירת הקיום העצמי: תעבוד לה כל מפלגה על-פי הרכה, אבל במלחמת-הקיום של האומה תשתתפנה כל המפלגות כאיש אחד. לא עתה הזמן, שיאכל יהודי את בשר-חברו וימוץ את דמי-אָחיו: יש די רעבים לבשר כולנו ודי צמאים לדמי-כולנו. השונא הנאציסטי, או הקומוניסטי, או הקנאי הערבי, אינם מבחינים בין מפא"י לבין ריביוניסטן, בין ציוני כללי מקבוצה א' לבין זה שמקבוצה ב', כולנו מוכרחים להגן על נפשנו - ואיך נלחם זה בזה באכזריות-חימה? - גלחם בדעות, אבל לא באנשים, נתנגד להשקפות מפסידות, לדעתנו, אבל לא נשנא ונישוך זה את זה כחיות - טורפות. המלחמה בדעות, ההתנגדות להשקפות מחזקות את הרוח, ואולם שנאת-אחים ונשיכות-חברים מרופפות ומחלישות אותנו, ואף משביחות הן את הצורך האחד והמיוחד שלנו - לעמוד כחומה בפני השונא המשותף, שמלוא כל העולם הוא ואף בארץ הראה את צפרניו ושיניו הקדוחות בפרצות והפגנות והתנפלויות עתוניות גסות. ולהיות חזקים - פירושו עוד: להבין ולהכיר את ערכם וחשיבותם של האמצעים, שיש בהם משום חיזוק, העמידה על הדעת בפוליטיקה הציונית, ההתמכרות הגמורה לבנין-הארץ, ההתנגדות

המוחלטת לעבודה זרה וללשון זרה - כל אלו עלולות לחזק את הכוח הכללי של האומה הנלחמת על נפשה. ואמצעי של חיזוק, שאין כדוגמתו, הוא החינוך הלאומי השלם. ההשתדלות לחבב על הדור הצעיר את דוד מלך-ישראל, את החשמונאים - בני-החורים היחידים בתקופה הארוכה של בית שני - יש בה משום חיזוק-כוחנו במלחמת-הקיום שלנו. הנה נחמלאו בשנים הללו (תרצ"ב-תרצ"ה) אלף ושמונה מאות שנה למלחמת בר-כוכבא - הגזרון כמעט יחיד-במינו בתולדותיהן של האומות, - וכלום ידענו לחוג חג גדול ונפלא זה ולחזק ידיים רפות על-ידי מה שנטעים ונדגיש, שאנו כורעים ברך לא לפני המנצח דוקה, אלא אף לפני מי שמסר את נפשו על החירות-הלאומית אף אם נשאר מנוצח? - ורק עקיב הן שלמרות מה שהיה הגדול שבחכמי-ישראל בדורו נעשה נושא-כליו של בר-כוכבא ונהרג על חירות-האומה וקדושת-התורה באחת, - כלום ידענו לעשותי סמל ודוגמה למלחמתנו הכפולה כיום הזה? - והרי אין כחגיגות לאומיות לזכר גבורי כות ורוח כאלה עלולות לחנך דור בעוז-רוח ועלית-נשמה כאחד?

והצנועותנות, הפשרנות והוותרנות של הדורות הקודמים, מפני שכל־אלו אינן כיום תריס בפני הפורענות הלאומית וכל־אלו אינן באות לחזק בנו את הרגש של שמירת הקיום העצמי, שזולתו לא נעמוד בפני גורלנו האיום כיום. רק המידות הנבואיות, שיש בהן עוזו ואומץ ביחד עם חסד ורחמים, לאומיות עמוקה ביחד עם אהבת־הבריות, "אל־נקמות" לרשעים ביחד עם "אל טוב וסלח" לשב־פשע, — רק מידות אלו יש להן קיום־עולם. ואולם ה"רוחניות" מן המין הידוע, שריח של ימי־הביניים ביחד עם ריח של נצ־רנות ובו־הִסְמוֹס גודף ממנה ושעדיין יש חושבים אותה ליסודה של תורת־המוסר הלאומית שלנו, — עבר זמנה ובטלה חשיבותה. כי היא־גורמת לרֻכִּיכוֹת של הגוף וְלִרְפִּיפוֹת של הנפש כאחת, — ואיך תעמוד לנו בשעת צרה ומצוקה כשעתנו? — לפני ארבעים שנה ויותר שר בי־אִי־ק: "מְהִיֹּת כְּפִיר בֵּין כְּפִירִים אֶסְפֶּה בֵּין כְּבָשִׂים" — אבל אין עם־ישראל רוצה להספות כלל! ומה הנאה תהא לעולם אם עוד "כבשה" אחת "תספה עם כבשים" !

ארבעים שנה ויותר אני צופה ומביט אל הנעשה באומה הישראלית. וכל הימים עסקתי בערכים הרוחניים שלנו, וביחד עם זה — בעבודת־התחיה של האומה ובעבודת־הבנין של הארץ. ורואה אני, שכל אסוננו כיום הזה הוא — שאין אנו, הסופרים והעסקנים הלאומיים, רואים את השינויים המְתְּהִיִּים בעולם בכלל ובאומה הישראלית בפרט — ועדיין אנו מְדַשְׁדְּשִׁים על מקום אחד. דורנו "נִסַּע ונגלה" — ואנו עומדים על מקומנו. על־כן עזב אותנו הדור, על־כן סקנו מְלִהוֹת לוֹ מוֹר־דֶּרֶךְ ומאירי־נְתִיב. על

צרכים הרבה אנו מדברים ואת "האחד לצורך" אין אנו מכירים. והרי הצורך האחד והמיוחד שלנו כיום הוא — לתסס את גופינו ואת נפשותינו ולעשותם ברזל! — מלחמה לנו — שלא ברצוננו ושלא בטובתנו — עם כל העולם כולו, — וכל אחד מאתנו חייב לראות את עצמו — ויהא אפילו הפאציפיסטן הכשר ביותר — כחייל: כחייל בצבא־התחיה, כחייל בצבא־ההגנה. צדק ומשפט צריכים להיות משאת־נפשנו ולא פשרנות ויתרנות והכנעה. על צדק ומשפט חייבים אנו להלחם — ומלחמה כזו מְחַשְׁלֶת את הכוחות של הגוף והנפש, מאֲזֶרֶת חיל, מְגַבֶּרֶת ומתסמת. אם לא — תקומה לא תהיה לנו בין האומות שבארצות־הגלות ותקומה לא תהיה לנו גם מפני שונאינו הנוצריים והמושלמיים בארץ־ישראל — עוד יבואו לעולם ימים יותר טובים. עוד יבוא הנצחון של המשפט והצדק. ואז יאיר גם לנו אור חדש, והאידיאלים הישנים־החדשים שלנו, שגם הנצרות והאיסלאם נחלו אותם מאתנו, אם גם בצורה אחרת. יתנו לנו אפשרות לשבת בשלוה בארצנו, ואפשר, גם בחלק מארצות־פיזורנו — ולטפח ולרְכֹּבֹת אותם לטובתה של האנושיות כולה. ואולם הימים ההם עוד רחוקים הם. ועד שיבואו — אם אך רוצים אנו, שצמנו יזכה להם — צריכים אנו להִקְסֵב את כל תשומת־לבנו לצורך האחד והמיוחד שלנו כיום: לאותו חיסון גופני ורוחני, שיחן לנו עוז ואומץ למלחמה בכל המתקוממים לנו ותקוה נאמנת לנצחון על כל הרוצים להאביד ולהשמיד אותנו מעל פני־האדמה.

זאת מצות התקופה החדשה, שהולפת ובאה לעינינו, וזאת תעודתנו כיום גם בארצנו וגם בארצות־פיזורנו.

יוסף קלוזנר